

ZUID-HOLLAND

**Publieke diensten
in
publieke handen**

1 **Inhoudsopgave**

2

3 ● Inleiding: Zuid-Holland eerlijk, rechtvaardig en betrouwbaar

4 ● Iedereen goed en betaalbaar wonen

5 ● Een betaalbare energietransitie

6 ● Op weg naar gratis OV en een filevrij Zuid-Holland

7 ● Een schone en veilige provincie

8 ● Een duurzame en sociale economie

9 ● Een groene en diervriendelijke provincie

10 ● De ruimte eerlijk (ver)delen

11 ● Het cultureel erfgoed behouden

12 ● Het provinciebestuur dichtbij

13

14

1 ● **Zuid-Holland eerlijk, rechtvaardig en betrouwbaar**

2
3 ***De SP kiest voor mensen en de menselijke maat in Zuid-Holland. Zeker nu! Want ook***
4 ***in onze provincie staat de bestaanszekerheid van mensen op het spel. De huidige***
5 ***opeenstapeling van crises rond klimaat, energie en wonen, maakt dat veel mensen nu***
6 ***al in de problemen komen. Onze inwoners verdienen de bescherming van een eerlijke,***
7 ***rechtvaardige en betrouwbare provincie. Daarom staat voor de SP, voor alle andere***
8 ***belangen, bestaanszekerheid en de menselijke maat op één!***
9

10 De tweedeling in de samenleving neemt toe en het leven wordt voor veel mensen steeds
11 moeilijker. We hebben een wooncrisis, waardoor woningzoekenden geen betaalbaar huis
12 meer kunnen vinden. We hebben ook een energiecrisis, met het gevolg dat steeds meer
13 mensen de torenhoge energierekening niet meer kunnen betalen. Bovendien kregen we te
14 maken met een stikstofcrisis, waardoor de bouw van woningen is stilgevallen, de natuur en
15 het milieu worden bedreigd en veel boeren hun bedrijf en hun toekomst dreigen te verliezen.
16 Door de klimaatcrisis en de opwarming van de aarde hebben we te maken met verdroging
17 van de grond en verschraling van de natuur en zullen er vaker perioden komen met
18 wateroverlast óf juist met watertekorten, ook onze drinkwatervoorziening staat steeds verder
19 onder druk. Deze crises zijn geen natuurverschijnsel, ze zijn het gevolg van bewuste
20 politieke keuzes in een kapitalistisch systeem dat nu zijn falen toont. Het systeem werkte tot
21 nu toe vooral voor mensen met veel geld, het zijn de gewone mensen die nu de gevolgen
22 voelen.
23

24 In elk van deze grote crises speelt de provinciale politiek een belangrijke rol in de potentiële
25 oplossing. Besluiten die in de provincie worden genomen hebben direct invloed op het leven
26 van mensen en zijn bepalend voor de toekomst van ons land. Het provinciebestuur kan
27 bepalen hoe de schaarse ruimte wordt gebruikt. Of er een industrieterrein wordt aangelegd
28 of juist woningen worden gebouwd. Hoe de natuur wordt beschermd en het water wordt
29 beheerd. De provincie gaat mede over aanleg en onderhoud van de wegen en een
30 toegankelijk, fijnmazig en betaalbaar openbaar vervoer. Het cultureel erfgoed, of de
31 openbare bibliotheken en de regionale omroep: de provincie kan op veel gebieden het
32 verschil maken.
33

34 Als het gaat om het verbeteren van de inkomenspositie van haar inwoners kan de provincie,
35 door bij aanbestedingen hierover eisen te stellen, er voor zorgen dat er meer eerlijke banen
36 komen met een inkomen waar mensen echt van kunnen leven. Ook kan de provincie
37 uitbuiting van arbeidsmigranten aanpakken. Door te zorgen dat gemeenten zich houden aan
38 gemaakte afspraken over het bouwen van betaalbare woningen, kan de provincie een
39 belangrijke bijdrage leveren aan het verminderen van de woningnood. Of beter nog, de
40 provincie zou zelf betaalbare huizen kunnen bouwen!
41

42 Met het aanscherpen van de regels en de handhaving rond milieuvergunningen kan de
43 provincie er voor zorgen dat vervuilers verduurzamen en dat een belangrijke stap gezet
44 wordt om de klimaatcrisis op te lossen. Ook het verplichten van bestaande en nieuwe
45 bedrijven om zo veel als mogelijk te voorzien in hun eigen energievraag door isolatie,
46 zonnepanelen en aanpassingen aan het productieproces kan een bijdrage leveren aan het
47 oplossen van dit probleem. Daarnaast kan ook het collectief organiseren van de
48 energievoorziening in woonwijken en het oprichten van een provinciale energiemaatschappij
49 een goede bijdrage leveren aan de energietransitie en het betaalbaar maken en houden van
50 onze energie.
51

1 Een andere manier om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de
2 bestaanszekerheid van onze inwoners is om het openbaar vervoer voor reizigers écht
3 betaalbaar of gewoon gratis te maken. Daarnaast willen we het openbaar vervoer terug in
4 publieke handen. De SP is van mening dat het je kunnen verplaatsen in onze provincie of
5 ons land net als wonen een recht is. Van dit recht zou iedereen, ongeacht de financiële
6 situatie, gebruik moeten kunnen maken. Zolang dit nog niet het geval is ondersteunt de
7 provincie initiatieven die dit mogelijk maken voor mensen die van het openbaar vervoer
8 afhankelijk zijn, zoals bijvoorbeeld scholieren en ouderen.
9

10 De overheid werkt niet meer voor het welzijn en de voorspoed van de meeste mensen maar
11 vanuit wantrouwen. En ten behoeve van mensen die al genoeg geld hebben. Een kleine
12 groep mensen met geld en veel belangen heeft de overheid gekaapt met haar neoliberale en
13 kapitalistische visie die al decennialang voorrang geeft aan haar eigen belangen. Hierdoor is
14 de overheid er voor veel mensen niet meer. De SP staat midden tussen de mensen,
15 waardoor we als snel horen van problemen zoals de toeslagenaffaire, armoede en
16 schimmelwoningen die jarenlang niet onderhouden zijn. We zien dat grote groepen mensen
17 steeds minder geld hebben om in hun levensbehoeften te voorzien, deze mensen zijn
18 afhankelijk van overheden waar ze steeds minder over te zeggen hebben en zich steeds
19 minder mee verbonden voelen.

20 Ook in de provincie waar de SP 8 jaar lang heeft meegeregeerd heeft de SP ervaren hoe
21 moeilijk het is de belangen grote bedrijven en mensen met veel geld te beteugelen en in het
22 beleid ondergeschikt te maken aan het algemene belang. Des te meer zijn wij overtuigd van
23 de noodzaak hiervan en trots op de plekken wanneer wij het wél voor elkaar hebben
24 gekregen om de mensen en niet het grote geld centraal te stellen. Wij willen strijden, samen
25 met andere linkse partijen, om jouw leefomgeving, jouw energierekening, jouw mobiliteit en
26 het publieke belang nu écht centraal stellen.
27

28 Een stem op de SP blijft daarom keihard nodig. jouw steun aan de SP is de beste garantie
29 dat de bestaanszekerheid en voorspoed van alle mensen in Zuid-Holland op één komt te
30 staan!
31

● Iedereen goed en betaalbaar wonen

De schrijnende woningnood in ons land is een probleem dat door de opeenvolgende kabinetten is gecreëerd en verergerd. De verhuurdersheffing, vennootschapsbelasting en de gedwongen verkoop van sociale woningen hebben ervoor gezorgd dat er nu een gigantische vraag is naar nieuwe, betaalbare huur- en koopwoningen. Een wachttijd van meer dan acht jaar is eerder regel dan uitzondering, zelfs buiten de grote steden. Nergens is de ongelijkheid zo schrijnend als op het slagveld van de woningmarkt, waar betaalbare woningen worden verkocht aan de hoogste bieder en steeds vaker worden opgekocht door op woekerwinst beluste huisjesmelkers. De SP wil dat de provincie ook de komende jaren sterk zal inzetten op het met gemeenten maken van afspraken, en het nakomen daarvan, over een veel groter aandeel betaalbare huur- en koopwoningen. Ook het zelf, als provincie, bouwen van woningen is een hele goede optie.

De alleenstaande moeder, de starter, de student, de oudere opzoek naar een kleiner huis, de arbeidsmigrant en de statushouder, allemaal zijn zij slachtoffer van hetzelfde perverse marktdenken rond wonen. Wij strijden voor wonen als recht en niet als een winstgevende markt voor projectontwikkelaars en investeerders. De provincie zou zelf voorop moeten lopen met de bouw van betaalbare huizen, desnoods door zelf te bouwen, immers betaalbare woningen zijn een grondrecht. Met betaalbaar wonen bedoelen wij dat mensen, voor een woning of appartement, nooit meer kwijt zijn dan 25% van hun inkomen aan woonlasten. Ook het opdelen van woningen voor studenten en arbeidsmigranten wordt tegengegaan. Binnen de gemaakte afspraken met gemeenten worden de betaalbare woningen eerst gebouwd, daarna pas de duurere woningen. De provincie gaat daarom de komende jaren streng controleren of de afspraken nagekomen worden bij de bestemmingsplannen van gemeenten. Indien gemeenten deze afspraken niet nakomen, spreekt de provincie deze gemeenten daarop aan en, als er geen verbetering optreedt grijpt zij, met al haar daartoe beschikbare instrumenten, in. Hierbij kan zelfs gedacht worden aan een bouwstop die pas opgeheven wordt als de gemeente in kwestie overgaat op het bouwen van genoeg betaalbare woningen.

Waar grote gemeenten steeds vaker redeneren dat zij teveel sociale woningen hebben en de regio te weinig, zou juist de behoefte van huurders centraal moeten staan. Leidend moet zijn waar de huurder wil wonen en niet welke stad of gemeente hen op wil nemen. Inwoners met een kleinere beurs horen niet de stad of gemeente uitgejaagd te worden ten behoeve van de elite en expats.

Onze voorstellen:

- De provincie loopt voorop met de bouw van betaalbare huizen, dit kan ook door zelf te bouwen met een eigen coöperatie.
- Binnen de gemaakte afspraken met gemeenten worden de betaalbare woningen eerst gebouwd, daarna pas de duurere woningen. Tot er genoeg betaalbare huizen zijn, bouwen we minstens 80% betaalbaar!
- Elke gesloopte betaalbare woning moet vervangen worden door een betaalbare woning.
- De provincie doet in samenwerking met de Woonbond jaarlijks onderzoek naar de woningbehoefte in Zuid-Holland en maakt via de regionale woonvisies afspraken met de gemeenten om de noodzakelijke woningen te bouwen.
- De provincie gaat gemeenten die het initiatief nemen een eigen woningbouwcorporatie op te richten, actief en financieel steunen.
- Betaalbare huur- en koopwoningen gaan vóór belangen van projectontwikkelaars en gemeenten.

- 1 ● Statushouders dienen in onze provincie goed gehuisvest te worden. Hiervoor dient er
2 sprake te zijn van goede spreiding over de provincie waarbij alle gemeenten een
3 evenredig deel van de huisvesting van statushouders voor hun rekening nemen. Er
4 dient ook sprake te zijn van goede spreiding over verschillende wijken en stadsdelen
5 zodat iedereen een eerlijk deel opvangt en geen gebieden overbelast worden. De
6 provincie dient daarbij haar wettelijk taak uit te voeren en toe te zien op de naleving
7 van wetten in verband met spreiding en opvang van statushouders.
- 8 ● Arbeidsmigranten dienen te worden gehuisvest in gemeenten waar zij werkzaam zijn.
9 De provincie maakt hierover afspraken met de betreffende gemeenten.
- 10 ● De provincie controleert streng of afspraken met gemeenten nagekomen worden.
11 Gemeenten die, om welke reden dan ook, de gemaakte woningbouwafspraken niet
12 nakomen, komen niet in aanmerking voor provinciale subsidies.
- 13 ● In haar overleggen met gemeenten en corporaties over woningbouw moet
14 klimaatrechtvaardigheid een belangrijk onderdeel zijn. Alle huizen dienen duurzaam
15 gebouwd te worden zonder ten koste te gaan van betaalbaarheid voor lage- en
16 middeninkomens.
17
18

● Een betaalbare energietransitie

Bij de aanpak van de klimaatcrisis wordt niet verder gekeken dan de volgende verkiezingen, mens, dier en natuur staan niet centraal. De politiek moet juist handelen vanuit de lange termijn en stoppen met de uitbuiting van mens, dier en natuur. De SP steunt de afspraken gemaakt rond de klimaatdoelen om in 2050 95% minder broeikasgassen uit te stoten vergeleken met 1990. Wat de SP betreft zouden deze doelen nog ambitieuzer opgepakt mogen worden door Zuid-Holland. Dat kan alleen als de lasten die met het halen van deze doelen gepaard gaan, rechtvaardig worden verdeeld en de sterkste schouders de zwaarste lasten voor hun rekening nemen. Om deze doelen te halen zullen we de komende jaren moeten omschakelen van fossiele brandstof naar duurzame hernieuwbare vormen van energie. Als het gaat om alternatieve energiebronnen geeft de SP de voorkeur aan energie uit aardwarmte, water, zonnepanelen, windmolens en restwarmte. De winsten en voordelen uit de duurzame energie moeten terugvloeien naar inwoners door een op te richten provinciale energiemaatschappij. Publieke diensten horen in publieke handen.

Energie

We blijven ons inzetten om, op plaatsen waar dit mogelijk en gewenst is, windturbines te plaatsen. Op die plaatsen zijn windturbines op land welkom in Zuid-Holland. Als ergens gekozen wordt om windturbines te plaatsen wordt daarbij vooral ingezet op collectieve windturbineparken, in eigendom van de Zuid-Hollandse inwoners zelf of een provinciale energiemaatschappij. Daarnaast bevorderen we de plaatsing van zonnepanelen op daken en willen we collectieven van omwonenden steunen bij het opzetten van projecten rond zonne-energie. Wat de SP betreft worden alle daken in Zuid-Holland die hiervoor geschikt zijn bedekt met zonnepanelen. Daarnaast worden ook zonne-energieprojecten toegestaan in gebieden die op termijn niet meer geschikt zijn voor een agrarische bestemming, denk aan de diepere veenweidegebieden, onder de voorwaarde dat betrokken agrariërs en omwonenden hiervan substantieel meeprofiteren. Daarbij hoort een goede inpassing, voldoende draagvlak en het serieus laten delen in de opbrengst door omwonenden, bijvoorbeeld door een eigen energiemaatschappij of coöperatie.

Restwarmte

Alleen al het Rotterdamse havengebied loost jaarlijks 150 Peta joule aan warmte, dit is gelijk aan tweemaal de vraag aan warmte van alle huishoudens in Zuid-Holland. Op dit moment wordt de warmte voor onze huizen voornamelijk opgewekt door de verbranding van gas: dit kostte deze huishoudens voor de energiecrisis 3,5 miljard per jaar. De huidige kosten zijn moeilijk in te schatten, maar kunnen oplopen tot een veelvoud hiervan. De SP is daarom, onder voorwaarden, voorstander van het hergebruik van restwarmte in onze huishoudens, kassen en bedrijven. Zo mag de warmtelevering niet uitsluitend in handen komen van een private monopolist maar komt deze zoveel mogelijk in handen van onze inwoners zelf. Wanneer wijken overhoop worden gehaald voor de aanleg van de leiding, worden de straten mooier en groener teruggelegd. Daarnaast mogen de kosten voor deze vorm van energie voor de inwoners van Zuid-Holland nooit meer worden dan een reëel berekende kostprijs inclusief een eerlijke marge. Het is daarom van belang dat er, als het gaat om warmte-energie, zo snel als mogelijk een ontkoppeling van de gasprijs komt. Bovendien mag hergebruik van restwarmte niet leiden tot een verlenging van het gebruik van fossiele brandstoffen en dienen publieke duurzame alternatieve bronnen voorrang te krijgen bij het aansluiten op een warmtenet. Gemeenten worden, afhankelijk van de wettelijke regels hierover, niet gedwongen deel te nemen aan projecten rond restwarmte.

1 **Geen chemische schaliegasboringen**

2 Fossiele brandstof hoort niet meer bij deze tijd, de verbranding van deze brandstof is slecht
3 voor mens en milieu. Het winnen van fossiele brandstof in Zuid-Holland wordt, wat de SP
4 betreft, zo snel als mogelijk afgebouwd. Nieuwe boorputten naar fossiele brandstof,
5 waaronder ook schaliegas, worden in onze provincie niet toegestaan. Daarom zal de
6 provincie dan ook niet meewerken aan het uitvoeren van exploratieboringen. Naast het
7 zoeken naar alternatieve bronnen van energie zet de provincie vooral ook in op
8 energiebesparing en neemt hiertoe, naast zelf het goede voorbeeld te geven, initiatieven die
9 energiebesparing stimuleren, bijvoorbeeld door een subsidie op isolatie.

10 **Onze voorstellen:**

- 11 ● Er is een klimaatcrisis. Daarom moeten we ten minste de huidige klimaatdoelen,
12 maar eigenlijk veel meer, zo snel mogelijk halen met daarin altijd het principe van
13 klimaatrechtvaardigheid centraal gesteld.
- 14 ● De winsten en voordelen uit de duurzame energie moeten terugvloeien naar
15 inwoners door een op te richten provinciale energiemaatschappij.
- 16 ● De provincie zet zich bij het ontwikkelen van alternatieve energiebronnen in voor
17 klimaatrechtvaardigheid en het betaalbaar houden van energie voor iedereen.
- 18 ● Wat de SP betreft worden alle daken in Zuid-Holland die hiervoor geschikt zijn bedekt
19 met zonnepanelen.
- 20 ● De Provinciaal gaat kleinschalige lokale alternatieve energie-initiatieven financieel
21 ondersteunen en stimuleren.
- 22 ● Daar waar lokale coöperatieve energie-initiatieven gewenst zijn, maar niet
23 levensvatbaar, neemt de provincie hiertoe zelf, desgewenst in samenwerking met
24 betrokken gemeenten, het initiatief.
- 25 ● Bij alle ontwikkelingen die de provincie doet op het gebied van de energievoorziening
26 staat klimaatrechtvaardigheid voorop en houden mensen zeggenschap over hun
27 eigen energievoorzieningen.
- 28 ● De provincie investeert in energiebesparende maatregelen om woningen van mensen
29 te verduurzamen en hun kosten te verlagen. Bijvoorbeeld door een subsidie op
30 isolatie,
- 31 ● Het gebruik van restwarmte staan we onder voorwaarden toe. Zo mag het gebruik
32 van fossiele energie, bij bedrijven die deze warmte leveren niet nodeloos wordt
33 verlengd; wordt de prijs van warmte losgekoppeld van de gasprijs; worden de kosten
34 voor de eindgebruiker worden gebaseerd op een reële kostprijs inclusief een eerlijke
35 marge; krijgen duurzame alternatieve warmtebronnen voorrang bij de aansluiting op
36 een warmtenet.
- 37 ● Gemeenten worden, afhankelijk van de wettelijke regels hierover, niet gedwongen
38 deel te nemen aan projecten rond restwarmte.
- 39 ● Bij alle initiatieven rond alternatieve energie streeft de provincie altijd naar een goede
40 inpassing, voldoende draagvlak en het serieus mee laten profiteren van de
41 voorgestelde ontwikkeling door omwonenden.
- 42 ● De provincie zet het beleid om alle provinciale wegen te voorzien van Ledverlichting
43 voort en blijft zich in haar eigen organisatie richten op permanente
44 energiebesparingen.
- 45 ● De provincie gaat door met het stimuleren van milieuvriendelijke en duurzame
46 alternatieve bronnen van energie, zoals bijvoorbeeld getijdencentrales en
47 aardwarmte
- 48 ● De SP wil geen kerncentrales in Zuid-Holland en zal zich hiertegen verzetten.
49 Kernenergie leidt af van investering duurzame groene alternatieven, duurt te lang om
50 te bouwen en in werking te brengen, en is onverstandig op land onder zeeniveau.
- 51 ● De provincie werkt niet mee aan het uitvoeren van exploratieboringen naar olie, gas
52 of schaliegas en slaan van nieuwe boorputten in bestaande velden.
- 53 ● De provincie doet alles wat binnen haar mogelijkheden ligt om het sluiten van de
54 resterende kolencentrales te bevorderen.
- 55
- 56

● **Op weg naar gratis OV en een filevrij Zuid-Holland**

Zuid-Holland zou geweldig bereikbaar kunnen zijn met het OV, de basis van spoor en haltes ligt er! De SP wil dat iedereen kan deelnemen aan onze samenleving, dat is een recht. Voor een groot deel van de Zuid-Hollanders is het OV de enige manier om bijvoorbeeld kleinkinderen te bezoeken, op je werk te komen, naar het ziekenhuis te gaan of mee te doen in sociale of culturele activiteiten. Hiervoor is goed OV nodig, hiervoor is gratis OV nodig. Veel anderen willen minder met de auto reizen omwille van het milieu of gewoon kunnen werken tijdens je woon-werkverkeer. Zo pakken we files aan en voorkomen we nodeloze kilometers extra asfalt.

De provincie Zuid-Holland heeft, met een lengte van ongeveer 1.000 km aan Rijks- en Provinciale wegen, de grootste wegendichtheid van ons land. Daarnaast ligt er ongeveer 450 km aan spoorrails en zo'n 1000 km aan vaarwegen. Al deze (vaar)wegen, regionale tramlijnen en spoorverbindingen hebben als doel de inwoners van Zuid-Holland iedere dag zo efficiënt en snel als mogelijk op de gewenste bestemming te krijgen. Het is de goede bereikbaarheid van de provincie waardoor zoveel bedrijven ook graag voor Zuid-Holland kiezen.

Onderhoud wegen

Mobiliteit is van groot belang voor het welzijn en de welvaart van mensen. Mobiliteit zorgt ervoor dat mensen sociale contacten kunnen onderhouden, naar hun werk kunnen, vrijwilligerswerk of mantelzorg kunnen doen en voorzieningen kunnen bereiken. Het is daarom van belang dat de provincie al haar (vaar)wegen goed onderhoudt. Hierbij staat, naast de veiligheid van de gebruiker, ook de inpassing in het landschap voorop. Daarom gaat het verbreden van (vaar)wegen wat de SP betreft, boven het aanleggen van nieuwe infrastructuur. Voor het aanleggen van nieuwe wegen dient nut en noodzaak, voldoende draagvlak en een goede landschappelijke inpassing altijd overtuigend te worden aangetoond. Daarnaast dienen ook de kosten van het onderhoud bij de besluitvorming over de aanleg van nieuwe wegen te worden meegenomen.

Openbaar vervoer

Openbaar vervoer is een belangrijke vorm van mobiliteit en wat de SP betreft een grondrecht. OV zou daarom voor de gebruiker gratis of in ieder geval goedkoop moeten zijn. Het OV hoort daarnaast in publieke handen in de vorm van een nationaal of provinciaal vervoersbedrijf, publieke belangen horen in publieke handen. Zolang dit nog niet het geval is zetten we ons in voor betaalbaar, toegankelijk, bereikbaar en fijnmazig openbaar vervoer in heel onze provincie. Hierbij gaat het om toegankelijkheid in de breedste zin, namelijk toegankelijk voor mindervaliden, voor mensen die slechtziend of slechthorend zijn, ouderen en jongeren maar natuurlijk ook mensen met een smalle beurs. Hoeveel je hebt moet namelijk niet in de weg staan van waar je kunt komen. Voorzieningen als toiletten in treinen en op stations zijn een onderdeel van deze toegankelijkheid. De SP zal zich in blijven zetten voor een verbetering van het OV in Zuid-Holland voor iedereen zodat het OV een echt alternatief voor de auto wordt. Niet iedereen immers kan een auto betalen én veel mensen willen liever met het OV reizen. De spoorlijnen die de provincie in eigen beheer heeft, namelijk de lijn tussen Alphen aan den Rijn en Gouda en de Merwedelingelijn verdienen wat dit betreft extra aandacht. Door een beter OV zal ook het autoverkeer afnemen en daarmee zorgen voor een beter milieu en een leefbare omgeving. De SP pleit ook voor een breder dekkend nachtnet in de provincie, zodat ook mensen die uitgaan met de trein naar huis kunnen en werknemers met wisselende diensten het OV kunnen gebruiken.

1 **Een provinciaal vervoersbedrijf**

2 Het aanbesteden van het openbaar vervoer is nodeloos moeilijk en zeer kostbaar, de enige
3 winnaars van dit systeem zijn de marktpartijen. Publieke diensten horen in publieke handen,
4 we moeten stoppen met het circus van aanbestedingen en een eigen provinciaal
5 vervoersbedrijf oprichten. Zolang de door Europa verplichte aanbesteding in Zuid-Holland
6 nog niet teruggedraaid is, zal het aantal concessiegebieden in elk geval teruggebracht
7 worden naar één in plaats van drie, om kosten te besparen en het OV overzichtelijker te
8 maken. De provincie heeft helaas geen eigen zeggenschap over het wel of niet aanbesteden
9 van het regionale OV. Daarom moet de provincie aandringen op het terugdraaien van deze
10 verplichte aanbesteding en zoeken naar de randen van wat nu mag in het terugdraaien van
11 de liberalisatie van ons OV. In de aanbestedingen zullen betaalbaarheid, fijnmazigheid,
12 toegankelijkheid en comfort voor de reizigers en milieuvriendelijkheid en banenbehoud en
13 arbeidsvoorwaarden voor medewerkers centraal staan. De provincie blijft ook na het
14 verlenen van een concessie actief betrokken bij de uitvoering hiervan en zorgt er voor dat
15 gemaakt afspraken ook worden nagekomen en het belang van de reizigers en personeel
16 hierbij voorop stellen. Voor de SP is het uiteindelijke doel natuurlijk dat we het OV weer in
17 overheidshanden brengen. Dit is goedkoper, efficiënter en geeft de mensen weer
18 democratische zeggenschap over hun vervoer.

19 **Fietsen stimuleren**

20 De provincie blijft investeren in fietspaden. De SP wil verdere uitbreiding van regionale
21 snelfietsroutes en een verbetering van recreatieve fietsroutes. Fietspaden moeten goed
22 onderhouden blijven. We verbeteren de veiligheid en investeren in overstapmogelijkheden
23 van fiets naar OV en goede fietsparkeerplaatsen. Fietspaden moeten veilig zijn en van het
24 autoverkeer gescheiden worden. Directe fietsroutes tussen steden en dorpen stimuleren de
25 keuze voor fiets in plaats van de auto. Landbouwverkeer op fietspaden kan gevaarlijk zijn en
26 overlast geven, dat moeten we tegengaan.

27 **Wandelen is gezond**

28 Wandelen is voor veel mensen een fijne en gezonde vrijetijdsbesteding. Zuid-Holland moet
29 dit stimuleren door nieuwe wandelroutes te subsidiëren en bestaande paden te behouden.
30 Uiteindelijk zouden er in de hele provincie mooie toegankelijke wandelpaden moeten zijn.
31 Ook de zogeheten "boerenlandroutes" stimuleren we. Extra belangrijk is de aanleg van
32 wandelroutes tussen openbaar vervoer haltes en stations en de verbinding tussen de
33 bebouwde kom en het buitengebied.

34 **Vervoer over water: een schoon alternatief!**

35 Er gaat heel veel provinciaal geld naar wegen. Waterwegen en spoor blijven hierbij vaak
36 achter. Het beter benutten van waterwegen en spoor voor goederen- en personenvervoer
37 zorgt voor minder files, waardoor de kosten voor onderhoud en investeringen in wegen
38 kunnen verminderen. Vervoer over het water is daarnaast schoner dan over de weg omdat
39 een binnenvaartschip per vervoerde ton producten veel minder schadelijke stoffen uitstoot
40 dan een vrachtwagen, minder verkeersongevallen veroorzaakt en minder files oplevert.
41 Vervoer over water zou steviger gestimuleerd moeten worden en daar waar nodig meer
42 middelen moeten krijgen. Vanwege het grote belang van het vervoer over water, wordt er
43 geen steun verleend aan spitsuursluiting van bruggen voor de beroepsvaart.

44 **Veerverbindingen**

45 Veerboten zijn voor verschillende regio's in de provincie een onmisbare verbinding, vooral
46 voor scholieren, forenzen en andere mensen die afhankelijk zijn van de fiets. Voor scholieren
47 is het bijna onmogelijk om zonder deze verbinding op school te komen. Daarom zouden
48 scholieren kosteloos gebruik moeten kunnen maken van deze veren. Veerverbindingen
49 moeten behouden blijven en gestimuleerd worden. Het veer tussen Maassluis en Rozenburg
50 verdient hierbij speciale aandacht, vanwege het isolement waarin de inwoners belanden
51 wanneer het veer niet functioneert. Dit veer moet dan ook behouden blijven en versterkt
52 worden.

1 **Onze voorstellen:**

- 2 ● De SP streeft naar gratis OV. Om het OV tot die tijd voor de reiziger betaalbaar te
- 3 houden, moeten de tarieven de komende jaren dalen of tenminste niet verder stijgen.
- 4 ● Publieke diensten horen in publieke handen, we streven naar een provinciaal
- 5 vervoersbedrijf en het afschaffen van marktwerking in ons OV.
- 6 ● De provincie bevordert de toegankelijkheid van het openbaar vervoer en verbetert de
- 7 opstapplaatsen en voertuigen voor minder validen, slechtzienden en slechthorenden.
- 8 ● De provincie neemt bij de aanbesteding openbaar vervoer zolang deze er zijn, de eis
- 9 op dat de vervoerder werkt met werknemers die in loondienst zijn bij deze vervoerder.
- 10 ● Dorpen en kleine kernen, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en bedrijventerreinen
- 11 en recreatiegebieden moeten goed bereikbaar zijn met frequent regulier openbaar
- 12 vervoer en niet afhankelijk zijn van belbussen.
- 13 ● De provincie blijft ook na het verlenen van een concessie actief betrokken bij de
- 14 uitvoering hiervan en zorgt er voor dat gemaakt afspraken ook worden nagekomen.
- 15 ● Bij aanbesteding wordt maatschappelijk verantwoord ondernemen door de
- 16 vervoerder een criterium en wordt er sterk gestuurd op het verminderen van de CO2-
- 17 uitstoot van bussen en de milieuvriendelijkheid van treinen.
- 18 ● De provincie gaat er voor zorgen dat de hele provincie één concessiegebied wordt.
- 19 Er moet een betere openbaar-vervoerverbinding met Goeree-Overflakkee, de
- 20 Hoeksche Waard en Voorne-Putten komen om de forensenstroom naar Rotterdam
- 21 en de Rotterdamse haven te faciliteren.
- 22 ● De MerwedeLingelijn wordt op termijn volledig dubbelsporig en er wordt onderzocht
- 23 of de lijn kan worden doorgetrokken naar Rotterdam.
- 24 ● De provincie onderneemt stappen om ervoor te zorgen dat de directe treinverbinding
- 25 tussen Gouda en Leiden terugkeert en dat in Alphen aan de Rijn niet hoeft te worden
- 26 overgestapt.
- 27 ● Nabij Hazerswoude-Rijndijk en Zoeterwoude-Rijndijk komen er extra treinstations.
- 28 ● Er komt een uitbreiding van het dubbelspoor op het HOV-traject Leiden-Utrecht zodat
- 29 de kwartierdienst kan starten en het aantal treinen hiermee kan verdubbelen.
- 30 ● De provincie gaat door met investeren in het uitbreiden en verbeteren van provinciale
- 31 fietsroutenetwerken en snelfietsroutes.
- 32 ● De mogelijkheden om de fiets te parkeren bij provinciale OV-stations en bushaltes
- 33 worden verder uitgebreid.
- 34 ● Overlast door landbouwverkeer op fietspaden wordt tegengegaan.
- 35 ● Bij aanleg van wegen dient eerst nut en noodzaak en draagvlak in voldoende te
- 36 worden aangetoond. Daarna onderzoeken we of, en zo ja welke alternatieven er zijn
- 37 en welke gevolgen deze hebben op de directe omgeving.
- 38 ● Voor alle Provinciale wegen moet er een onderhoudsplan zijn, inclusief de daarvoor
- 39 benodigde middelen.
- 40 ● Zowel kleine als grote waterwegen worden goed onderhouden en toegankelijk
- 41 gehouden voor beroepsvaart.
- 42 ● Door het inzetten van nieuwe, meer duurzame en milieuvriendelijke vaartuigen wordt
- 43 het openbaar vervoer over water verder verbeterd.
- 44 ● De provincie ziet streng toe op het verbod op varende ontgassen en draagt bij aan het
- 45 aanleggen van voldoende professionele ontgassingsvoorzieningen.
- 46 ● De provincie onderzoekt of het waterbusnetwerk verder uitgebreid kan worden zodat
- 47 meer inwoners van Zuid-Holland van dit goede vervoersnetwerk gebruik kunnen
- 48 maken.
- 49 ● Waar mogelijk stimuleert de provincie het gratis afgeven van huisvuil van
- 50 binnenvaartschepen om te voorkomen dat schippers dubbel moeten betalen voor hun
- 51 huisvuil.
- 52 ● Spitsuursluiting van bruggen krijgt geen steun. Er wordt gezocht naar goede
- 53 alternatieve manieren om weg- en scheepvaartverkeer samen te laten gaan.
- 54 ● Bedrijventerreinen die geschikt zijn voor vervoer over water worden hier primair voor
- 55 bestemd en blijven behouden voor bedrijven die gebruik maken van goederenvervoer
- 56 over water.

- 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
- Waar mogelijk worden zeilschepen verplicht om hun masten omlaag te houden om zo de doorstroom van het vaarverkeer te bevorderen.
  - Scholieren mogen gratis gebruik maken van veerponten.
  - Huidige veerverbindingen worden in stand gehouden en verduurzaamd.

• Een schone en veilige provincie

Een schone en veilige leefomgeving is wat de SP betreft de basis die we moeten garanderen. Te vaak gaat economisch belang voor gezondheid van inwoners. De SP stelt de natuur, gezondheid, veiligheid en een schoon milieu vóór alle andere belangen. Alle andere belangen zijn ondergeschikt aan dit algemene belang. Zuid-Holland zou de voorbeeldprovincie moeten zijn voor een schone industrie. Een prachtig exportproduct waar onze bedrijven mee voorop kunnen lopen!

Hoewel er in Zuid-Holland steeds beter en strenger wordt gecontroleerd en gehandhaafd, vinden er vrijwel iedere week incidenten plaats in en rond de vele risicovolle (chemische) industrieën die we in Zuid-Holland hebben (denk aan: Chemours, Chemie-Pack, Shell, Esso). Naast de milieuvervuiling die hierdoor plaatsvindt brengt dit ook de gezondheid van onze inwoners ernstig in gevaar. De SP zet zich in om de vergunningverlening en handhaving rond risicovolle bedrijven in Zuid-Holland zo streng als mogelijk te maken en daarbij de randen van wat wettelijk mogelijk is op te zoeken.

Inwoners beschermen

Op dit moment kunnen door Europese regels bedrijven schadelijke stoffen in het water, de lucht en het land dumpen zolang niet aangetoond is dat dit giftig of vervuילend is. De SP wil die bewijslast omdraaien zodat mensen beschermd worden tegen al deze stoffen tenzij het bedrijf kan aantonen dat uitstoot hiervan niet schadelijk is voor mens, dier en milieu. Uiteindelijk willen wij naar het uitgangspunt: "Uitstoot nul". Al deze bedrijven moeten gaan werken met een productieproces dat de leefomgeving op geen enkele manier meer belast: niet door uitstoot, niet door lozing en niet door afval. De SP wil af kunnen dwingen dat een bedrijf bij uitbreiding een nieuwe vergunning moet aanvragen voor het gehele proces (een afdwingbare revisievergunning) in plaats van het steeds weer uitbreiden van bestaande vergunning. Bij calamiteiten en overtredingen van de milieuvergunning worden de betreffende processen, met inachtneming van de veiligheid, per direct gestaakt. Pas als na inspectie is vastgesteld dat de problemen zijn opgelost kunnen de processen worden hervat. Daarnaast gaan bedrijven meebetalen aan de controle en handhaving na calamiteiten en als bij reguliere controle gebreken aan het licht komen.

Bestrijdingsmiddelen

De negatieve effecten van bestrijdingsmiddelen en teveel (kunst)mest op mens en milieu zijn zeer groot. De provincie blijft zich inzetten voor een beter milieu en het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en teveel meststoffen, zowel bij het gebruik van deze stoffen bij bedrijven als het gebruik hiervan door particulieren. De provincie zelf gebruikt bij al haar eigen (weg)onderhoud geen insecticiden of stoffen die schadelijk zijn voor de natuur. Dit geldt ook voor gebieden in eigendom van de provincie, maar in beheer of pacht uitgegeven aan derden.

Een schone lucht

In de grote steden Rotterdam en Den Haag is de luchtkwaliteit nog lang niet goed genoeg. Vooral de concentratie van zeer schadelijke stikstofoxiden en (ultra)fijnstof moet verder worden teruggedrongen. Dit kan door langzamer rijden, elektrisch rijden en het stimuleren daarvan ook als het gaat om het vrachtvervoer. De SP wil er de komende jaren voor zorgen dat in Zuid-Holland de Europese normen voor luchtkwaliteit eindelijk worden gehaald. Ook de inzet op een vele malen schonere industrie kan sterk bijdragen aan de verbetering van de luchtkwaliteit.

1 **Luchtvaart**

2 Wat de SP betreft sluiten we Zestienhoven en gaan we in plaats daarvan betaalbare
3 woningen bouwen en een park creëren. De luchtvaart op Zestienhoven betekent, voor veel
4 mensen, een bron van toenemende geluidsoverlast en uitstoot. Dit geldt ook voor het vlak
5 over de provinciegrens gelegen Schiphol. Het is een taak van de provincie om deze overlast
6 terug te dringen. Helikoptervluchten geven veel overlast en zullen daarom in Zuid-Holland
7 voor recreatief en commercieel gebruik niet worden toegestaan. Ook zullen er geen
8 commerciële of privé helikopterhavens in de provincie worden toegestaan. Voor vluchten van
9 hulpdiensten blijft alle ruimte. Het opknippen van de geluidsruimte van Zestienhoven in een
10 hulpdiensten gedeelte en een commercieel deel zal een verdere groei van de luchtvaart tot
11 gevolg hebben. De SP is hier dan ook tegen.

12 **Stikstof**

14 Stikstof, in de vorm van ammoniak (veehouderij) en stikstofdioxide (verkeer en bedrijven)
15 vormt een catastrofale bedreiging van de natuurlijke stikstofkringloop. Met als gevolg een
16 zwaar verzuurde eenzijdige natuur met vooral brandnetels, bramen en berken. Ook vele
17 vogels hebben te lijden van deze verzuring, die zorgt voor slechte en breekbare eieren en
18 gebroken pootjes bij kuikens als die uit het ei komen. De overmatige uitstoot van stikstof en
19 het neerkomen daarvan (depositie) in natuurgebieden zorgt er ook voor dat veel
20 bouwprojecten maar met moeite van de grond komen. De SP zet zich vooral in voor het
21 terugdringen van de uitstoot van stikstof bij de bron. Een belangrijk deel van de
22 stikstofuitstoot wordt veroorzaakt door de veehouderij, maar ook het verkeer, de industrie, de
23 luchtvaart en financiers zoals de Rabobank zijn verantwoordelijk voor deze uitstoot. In al
24 deze sectoren zullen maatregelen moeten worden genomen die de stikstof uitstoot drastisch
25 verminderen en waarbij diegenen die er financieel baat bij hadden, zoals banken, hun
26 eerlijke deel bijdragen aan de oplossing. Het is daarbij van belang dat deze maatregelen niet
27 alleen op papier werken, maar ook in de praktijk langdurig functioneren. Verkeer (inclusief
28 vliegverkeer) en bedrijven zullen hun uitstoot moeten terugbrengen en wat betreft de
29 veehouderij is het onvermijdelijk dat de veestapel kleiner zal moeten worden. Waar dat
30 mogelijk is bieden we boeren een alternatieve inkomstenbron, bijvoorbeeld door de boer
31 eerlijk te betalen voor natuur- en landschapsbeheer. Als dat niet mogelijk is kijken we of
32 verplaatsen een optie is en in het uiterste geval gaan we over tot onteigening en
33 schadeloosstelling (N.B. schadeloosstelling kan alleen bij onteigening).

34 **Onze voorstellen:**

- 36 ● Uitgangspunt bij alle bedrijven wordt de regel: "Uitstoot nul".
- 37 ● Als bij een calamiteit een overtreding van de milieuvergunning wordt vastgesteld
- 38 wordt direct gehandhaafd, het zwaarst mogelijke sanctie middel ingezet en gaan
- 39 bedrijven betalen voor de controle en handhaving.
- 40 ● Vergunningen voor de uitstoot van stoffen worden regelmatig geactualiseerd. Nieuwe
- 41 vergunningen worden niet gegeven als niet is gegarandeerd dat men het
- 42 uitgangspunt "Uitstoot nul" onderschrijft en gaat uitvoeren.
- 43 ● De provincie blijft er bij het Rijk op aandringen een afdwingbare revisievergunning
- 44 wettelijk mogelijk te maken en dat het uitgangspunt "Uitstoot Nul" ook het
- 45 uitgangspunt zal zijn bij nieuwe wetten en regels.
- 46 ● De provincie zet zich in om het gebruik van insecticiden en landbouw gifstoffen die de
- 47 biodiversiteit bedreigen, zoals bijvoorbeeld glyfosaat en neonicotinoïden, door
- 48 bedrijven en particulieren terugdringen en beëindigen.
- 49 ● Nu er een landelijk verbod is op het (varend) ontgassen van schepen, zorgt de
- 50 provincie er voor dat dit verbod ook daadwerkelijk wordt gehandhaafd.
- 51 ● De provincie bevordert de aanleg van betaalbare walstroom punten voor de
- 52 binnenvaart om uitstoot van uitlaatgassen te verminderen.
- 53 ● We kiezen voor sluiting van Zestienhoven en het bouwen van betaalbare woningen
- 54 op deze locatie. Fysieke uitbreiding van de luchthaven Zestienhoven blijft wat de SP
- 55 betreft voor de provincie onbespreekbaar.

- 1 ● Voor bedrijven die verantwoordelijk zijn voor de neerslag (depositie) van stikstof in
2 een bepaald natuurgebied wordt gezocht naar een oplossing op de huidige locatie,
3 lukt dit niet volgt, binnen maximaal 2 jaar, verplaatsing of uitkoop. Hierbij krijgen
4 boeren en bedrijven een eerlijke prijs, het doel is zo min mogelijk schade voor alle
5 betrokkenen. Het uitkopen gebeurt waar dit kan op vrijwillige basis. Waar dit niet lukt
6 is de laatste stap onteigening en schadeloosstelling, ook hier is het doel zo min
7 mogelijk schade voor de betrokkenen om het gemeenschappelijke doel te bereiken.
- 8 ● Het Intern en extern verrekenen van stikstofuitstoot op de ene plaats en vermindering
9 daarvan op de andere plaats (salderen) kan alleen als sprake is van werkelijke
10 reductie van stikstof. Theoretische stikstofruimte op papier mag hier niet voor worden
11 ingezet.
- 12 ● Bij extern salderen moet de verkregen stikstofruimte van een bedrijf dat stopt of de
13 stikstofuitstoot vermindert en het bedrijf dat deze stikstofruimte wil inzetten om uit te
14 breiden of woningen te bouwen, betrekking hebben op hetzelfde natuurgebied.
- 15 ● Om de uitstoot van stikstof door het verkeer te beperken, wordt de maximum snelheid
16 op alle provinciale wegen verlaagd met 20 km.
- 17 ● Er worden geen nieuwe milieuvergunningen verleend, als hierdoor de uitstoot van
18 stikstof toeneemt. Ook oude milieuvergunningen worden bij herziening aangescherpt
19 op de uitstoot van stikstofverbindingen.

● Een duurzame en sociale economie

De economie is er voor mensen, niet andersom. In plaats van een race to the bottom op weg naar lage lonen en winsten voor bedrijven, zou de algemene welvaart centraal moeten staan. Investerings van de provincie moeten ten behoeve van onze inwoners, dier en milieu zijn in plaats van ten behoeve van meer winst voor bedrijven. Het kan niet zo zijn dat de risico's voor de overheid zijn en de winsten voor bedrijven. Vooral in provincie als Zuid-Holland, met meer dan 3,5 miljoen inwoners is een goede duurzame economie van belang. We blijven daarom kansrijke innovatieve initiatieven, die tot doel hebben onze economie te verduurzamen, ondersteunen. Ook het midden- en kleinbedrijf, dat dankzij alle hardwerkende en betrokken werknemers de echte banenmotor van ons land is, verdient onze aandacht en steun.

De SP wil daarom dat, bij aanbestedingen, kleine (Zuid-Hollandse) ondernemingen een grotere kans krijgen. Aanbestedingen in delen aanbieden helpt daarbij. Bij alle aankopen door de provincie zoeken we naar mogelijkheden die niet ten koste gaan van arbeidsomstandigheden, natuur en milieu. De provincie gaat, binnen de eigen organisatie, door met het creëren van echte banen. Bij aanbestedingen stelt de provincie eisen die uitbuiting tegengaan en een eerlijk loon garanderen. We blijven terughoudend bij publiek-private samenwerking. Nieuwe bedrijven in Zuid-Holland dienen zoveel als mogelijk zelfvoorzienend te zijn als het gaat om hun energievraag. Bedrijven die weinig of geen lokale werkgelegenheid opleveren of een enorme claim leggen op onze ruimte en energievoorziening, zijn wat de SP betreft ongewenst in Zuid-Holland. Bedrijven worden verplicht om de ruimte dubbel te gebruiken, dus geen parkeerplaatsen meer naast een pand maar er onder en geen daken meer zonder zonnepanelen. Zo gebruiken we onze schaarse ruimte te goed mogelijk.

Detailhandel

Kleinere, lokale winkels en bedrijfjes houden onze stads- en dorpskernen gezond. Om deze situatie te waarborgen en leegstand te voorkomen is een strikt vestigingsbeleid noodzakelijk. Uitbreiding van detailhandel is onder voorwaarden mogelijk en dan vooral in gebieden waar de bevolking groeit. In alle voorkomende gevallen dient daarbij aangetoond te worden dat uitbreiding geen gevolgen heeft voor nabijgelegen bestaande detailhandel en winkeliers in bestaande winkelgebieden. De provincie bevordert functiewijziging van gebieden zodat de leegstaande ruimte voor andere doeleinden, zoals wonen, kan worden gebruikt. Gemeenten stellen in regionaal verband detailhandels-, kantoren- en woonvisies op waarin de plannen staan voor de locaties en hoeveelheden vloeroppervlak. Buiten bestaande winkelgebieden is geen plaats voor grootschalige winkels zoals outletcentra. Binnen deze gebieden kan dit alleen als de bestaande winkels in het gebied hier geen nadelige gevolgen van ondervinden.

Onze voorstellen:

- De provincie gaat door met het stimuleren van duurzame innovatieve initiatieven.
- Bij het aanbestedingen krijgen lokale MKB bedrijven/kleine ondernemers de voorkeur.
- De provincie zet zich in om medewerkers zoals schoonmakers en cateringmedewerkers weer zelf in dienst te nemen.
- De provincie werkt samen met andere overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen om er voor te zorgen dat iedereen in Zuid-Holland een eerlijke kans heeft op een baan en stageplaats.
- Aanbestedingen stelt de provincie zo op dat uitbuiting van mens, dier en milieu zo veel mogelijk wordt tegengegaan.
- Nieuwe vestiging van bedrijven die weinig of geen lokale werkgelegenheid opleveren of een enorme claim leggen op onze ruimte en energievoorziening, zijn wat de SP betreft ongewenst in Zuid-Holland.
- We verplichten minimaal dubbel ruimtegebruik.
- Nieuwe bedrijven in Zuid-Holland dienen zoveel als mogelijk zelfvoorzienend te zijn als het gaat om hun energievraag.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- De provincie zet zich in om leegstaande detailhandelslocaties te saneren of door het stimuleren van bestemmingswijzigingen weer een zinvolle bestemming te geven.
  - Regionale plannen voor kantoren, bedrijventerreinen en detailhandel worden door een onafhankelijke instelling getoetst.
  - Er komen geen grootschalige winkelbedrijven (zoals outletcentra) buiten het bestaande winkelgebied. Binnen het bestaande winkelgebied alleen als er geen sprake is van verdringing van bestaande bedrijven in het gebied.
  - Uitbuiting van arbeidsmigranten moet intensief opgespoord worden en hard aangepakt. Mensen zijn geen verdienmodel en iedereen die werkt verdient het om daarvoor een eerlijk loon te krijgen, goede en veilige arbeidsomstandigheden te hebben en in degelijke huisvesting te leven. Als werkgevers dat niet kunnen garanderen dan mogen zij geen arbeidsmigranten hier heen halen en in dienst nemen. Alle aanbevelingen hierover die gedaan zijn in het rapport van Commissie Roemer dienen overgenomen en uitgevoerd te worden.

● Een groene en diervriendelijke provincie

Recreatie en de beleving van natuur heeft een positief effect op onze gezondheid. Stilte, rust en mooie landschappen geven ons, naast de broodnodige ontspanning, een goed gevoel. De Zuid-Hollandse natuurgebieden maken deel uit van een belangrijk internationaal netwerk van natuurgebieden en vormen een waardevolle aanwinst voor onze provincie. Investeren in het beschermen van natuur- en recreatiegebieden is investeren in de gezondheid van alle inwoners van deze provincie. Daarnaast is onze provincie ook bekend om haar open landschappen. Deze landschappen willen we als SP behouden, maar dan wel met een natuur inclusieve bedrijfsvoering, met minder vee en minder bestrijdingsmiddelen. Ook dieren verdienen een waardig en goed bestaan, de provincie moet zich hiervoor inzetten.

Recreatie

Om er voor te zorgen dat iedereen de mogelijkheid heeft om zich te ontspannen in een bereikbaar recreatie- of natuurgebied, moet de provincie er voor zorgen dat deze gebieden er niet alleen zijn, maar ook goed worden ingericht en onderhouden. Steeds meer mensen krijgen hierdoor de mogelijkheid, in onze dichtbevolkte provincie, om dichtbij huis een recreatie- of natuurgebied te bezoeken. De SP wil dat de provincie hier een actieve rol in speelt zodat de mogelijkheid tot recreatie niet afhangt van de grootte van je portemonnee. We willen inzetten op het verder optimaliseren van de verbindingen tussen de steden en de omliggende recreatie- en natuurgebieden. Daarnaast vragen ook zaken als veiligheid, beheer, onderhoud en biodiversiteit onze blijvende aandacht.

Natuur Netwerk Nederland

Na het schrappen van een groot deel van het Natuur Netwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur EHS) en het door deze zware bezuiniging schrappen van veel van de tussenliggende verbindingzones, heeft de provincie Zuid-Holland er alles aan gedaan om de hierdoor ontstane schade aan de natuur te beperken. Dankzij de SP werden de geschrapte verbindingen tussen de natuurgebieden beschermd tegen ontwikkelingen die deze verbinding onmogelijk zouden maken en uiteindelijk is besloten de meeste van deze verbindingen alsnog aan te leggen. Wat de SP betreft gaan we ook de komende periode door op deze weg. Het verbinden van natuurgebieden gaat wat de SP betreft voor economische of andere ontwikkelingen.

Veenweidegebieden en bodemdaling

De prachtige veenweidegebieden in Zuid-Holland geven onze provincie haar, internationaal geroemde, karakteristieke uitstraling. Hier moeten we koste wat het kost zuinig mee omgaan. Het veenweidegebied wordt echter al jaren bedreigd door bodemdaling en het verstoren van de originele verkaveling door het creëren van grote percelen met de eenzijdige teelt van Engels raaigras. In al deze gevallen zijn er conflicterende belangen. Waar de natuur is gebaat bij een hoger waterpeil willen de agrariërs grote delen van het jaar een lager waterpeil. Hoewel er steeds meer innovatieve methoden beschikbaar komen om de bodemdaling te verminderen, gaat dit wat de SP betreft nog veel te langzaam. De SP wil de rol van de provincie bij deze ontwikkelingen versterken in woord en daad. Hierbij is niet alleen het economische belang leidend, maar vooral ook het maatschappelijk belang.

Het Groene Hart

Hoewel in het Groene Hart de ontwikkeling van het gebied niet geheel op nul kunnen worden gezet, staat voor de SP voorop dat het unieke landschap van het Groene Hart vooral groen moet blijven. Gezamenlijk beleid van de betrokken provincies is hierbij belangrijk. Het Groene Hart is een belangrijk landbouw- en recreatiegebied voor de Randstad met waardevolle natuurgebieden. De stuurgroep het Groene Hart voert de regie op de ontwikkelingen in het gebied en wordt door de drie provincies gefinancierd.

1 **Dierenwelzijn**

2 Ook in de komende periode gaat de provincie door met het stellen van voorwaarden, als het
3 gaat om dierenwelzijn, bij alle ontwikkelingen en projecten in de provincie Zuid-Holland. Wat
4 ons betreft is daarbij van belang dat diervriendelijke aanpassingen niet langer gekoppeld
5 mogen worden aan uitbreiding van het aantal dieren. Bij nieuwbouw en onderhoud van
6 wegen, vaarwegen en gemalen wordt rekening gehouden met het welzijn van dieren. Dieren
7 zijn wat ons betreft geen producten, zij verdienen een fatsoenlijke en respectvolle
8 behandeling.

9 **Veehouderij, van intensief naar extensief**

10 De Zuid-Hollandse boer levert, naast een bijdrage aan de voedselvoorziening, ook een grote
11 bijdrage aan het open landschap en het onderhoud hiervan. Om dit ook in de toekomst te
12 waarborgen zet de SP in op het duurzaam extensiveren van de veeteelt, dat wil zeggen
13 minder dieren op meer grond. Daarnaast streven we naar natuurinclusief boeren wat
14 betekent dat grondstoffen zoals veevoer en mest zo veel mogelijk van het eigen land of uit
15 de eigen productie dient te komen. Ook het afzetten van producten in de eigen omgeving
16 kan een bijdrage leveren aan de verduurzaming van het boerenbedrijf. Binnen dit beleid is
17 geen ruimte voor nieuwvestiging van intensieve veehouderijen. De SP wil agrariërs
18 ondersteunen bij het omvormen van hun bedrijf naar een meer duurzame, diervriendelijke en
19 stikstofarme productie. We steunen deze bedrijven bij de ontwikkeling van nevenactiviteiten,
20 die bijdragen aan de verduurzaming van de sector en de vermindering van de uitstoot en
21 depositie van stikstof in natuurgebieden.

22 **Schadebestrijding en populatiebeheer (vooral ganzen en herten)**

23 Nog meer dan in de afgelopen periode wordt bij het beheren van populaties dieren vooral
24 ingezet op preventieve en diervriendelijke maatregelen. Alleen wanneer alle andere
25 mogelijkheden, na herhaaldelijke pogingen, zijn uitgeput, zal het verjagen van dieren worden
26 toegestaan. Bij populatiebeheer is het doden van dieren niet langer een verplichting om in
27 aanmerking te komen voor schadevergoeding. Ook boeren die dieren uitsluitend op een
28 diervriendelijke manier verjagen krijgen recht op schadevergoeding. De gevolgen van de
29 schadebestrijding op de populatie worden jaarlijks in kaart gebracht. In alle door de
30 faunabeheereenheid opgestelde faunabeheerplannen moet ruimte zijn voor het aanpassen
31 van het beheerplan als blijkt dat de uitwerking een negatief effect heeft op de betreffende
32 populatie.

33 **Onze voorstellen:**

- 34 ● De provincie versterkt de bereikbaarheid van recreatiegebieden, waarbij de nadruk
35 voornamelijk komt te liggen op de bereikbaarheid voor voetgangers, fietsers en
36 gebruikers van het openbaar vervoer.
- 37 ● De biodiversiteit in recreatiegebieden wordt versterkt door bij inrichting en beheer
38 maatregelen te nemen die deze bevorderen. Hierbij wordt zeker ook gedacht aan
39 maatregelen die de stand van de insectenpopulatie, zoals vlinders en bijen,
40 verbeteren.
- 41 ● Op handhaving, beheer en onderhoud wordt niet bezuinigd en we onderzoeken of de
42 huidige middelen toereikend zijn.
- 43 ● Bij het onderhouden van een recreatiegebied wordt altijd zoveel als mogelijk
44 uitgegaan van de voor de aanwezige soorten meest gunstige wijze van onderhoud.
- 45 ● De provincie blijft zich inzetten om zoveel mogelijk van de oorspronkelijk geplande tot
46 het Natuur Netwerk Nederland (NNN) behorende gebieden, zoals bijvoorbeeld de
47 Krimpenerwaard en de Gouwe Wiericke, ook daadwerkelijk te realiseren.
- 48 ● Gebieden die door Rijksbezuinigingen in het verleden op dit moment geen deel meer
49 uitmaken van het Natuur Netwerk Nederland, blijven beschermd tegen
50 ontwikkelingen die toevoeging aan dit netwerk onmogelijk zouden maken.
- 51 ● De provincie geeft financiële ondersteuning aan organisaties die met vrijwilligers
52 werken aan het beheer en onderhoud van natuurgebieden.

- 1 ● Bij gebieden waar als gevolg van de stikstofproblematiek de agrarische bestemming
2 geheel of gedeeltelijk vervalt, wordt ook onderzocht of dit gebied geschikt is om te
3 worden ingericht als bufferzone ter bescherming van een nabij gelegen natuurgebied.
- 4 ● Bij het beheer van het open landschap, recreatie- en natuurgebieden wordt
5 nadrukkelijk onderzocht of dit, tegen een eerlijke vergoeding, kan worden uitgevoerd
6 door agrariërs die een substantiële bijdrage leveren aan het oplossen van de
7 stikstofproblematiek, bijvoorbeeld door het houden van minder vee.
- 8 ● Voor alle gebieden die te maken hebben met bodemdaling komt een toekomstvisie
9 met concrete plannen om de bodemdaling een halt toe te roepen. Hierin dienen alle
10 opties, inclusief innovatieve methoden, met een minimale reductie van de
11 bodemdaling van 50% of meer, te worden meegenomen.
- 12 ● De provincie ondersteunt en stimuleert deze innovatieve ontwikkelingen met
13 voldoende financiële middelen en onderzoekt of innovaties die zich in de praktijk
14 bewezen hebben ook verplicht kunnen worden opgelegd.
- 15 ● In gebieden waar innovatie niet de oplossing biedt zal het waterpeil omhoog moeten
16 en de agrarische functie geheel of gedeeltelijk komen te vervallen. Mocht dit voor
17 bepaalde gebieden de meest wenselijke oplossing zijn, staat voor de SP de
18 begeleiding van betrokken ondernemers centraal en dient met hen zoveel mogelijk
19 gezocht te worden naar een alternatieve locatie of een rechtvaardige uitkoopregeling.
- 20 ● De stuurgroep Het Groene Hart moet haar werk goed kunnen blijven doen. De
21 provincie stelt hiervoor voldoende middelen beschikbaar.
- 22 ● Bij nieuwbouw en onderhoud van wegen, vaarwegen en gemalen wordt altijd eerst
23 onderzocht wat de gevolgen zijn voor het dierenwelzijn in de omgeving. Op basis van
24 dit rapport worden maatregelen genomen om de nadelige effecten op het
25 dierenwelzijn te voorkomen of ten minste in hoge mate te verminderen.
- 26 ● De provincie streeft naar een diervriendelijke bestrijding van overlastgevende dieren.
- 27 ● Vismigratie wordt meegewogen bij het waterbeheer. Bij belemmeringen van deze
28 migratie worden waar mogelijk voorzieningen getroffen, zodat migratie toch kan
29 plaatsvinden.
- 30 ● Dierenbeschermingsorganisaties zijn in grote mate afhankelijk van donaties waardoor
31 hun financiële basis wankel is. Wat de SP betreft wordt de financiering van
32 organisaties rond de dierenbescherming, zoals bijvoorbeeld de dierenambulance,
33 zodanig herzien dat het voortbestaan van deze organisaties niet langer in gevaar
34 komt.
- 35 ● Het verjagen van dieren met behulp van afschot ter voorkoming van landbouwschade
36 mag alleen als controleerbaar is aangetoond dat alle diervriendelijke alternatieve
37 methoden uitgeput zijn.
- 38 ● De provincie stelt altijd beperkende eisen aan vergunningen en/of subsidies, als het
39 gaat om uitstoot stikstof, fosfaat of bestrijdingsmiddelen.
- 40 ● Bij populatiebeheer is het doden van dieren niet langer een verplichting om in
41 aanmerking te komen voor schadevergoeding. Wel dient te worden aangetoond dat
42 men gebruik heeft gemaakt van serieuze verjagingsmogelijkheden.
- 43 ● Het beheer met behulp van afschot blijft een laatste redmiddel. Andere,
44 diervriendelijkere opties worden eerst uitgeput.
- 45 ● In faunabeheerplannen moet ruimte worden geboden voor vernieuwende
46 diervriendelijker verjaag methoden die in de loop van termijn van de zes jaar
47 waarbinnen het plan in werking is worden ontwikkeld (denk bijvoorbeeld aan de
48 verjaging met behulp van lasers).
- 49 ● Wanneer het doden van dieren onvermijdelijk is, mag dit uitsluitend gebeuren door
50 gecertificeerde jagers en worden de gedode dieren zoveel mogelijk ingezet voor
51 consumptieve doeleinden.
- 52 ● Als er in Zuid-Holland sprake is van een nieuwe en ernstige dreiging van exoten
53 treedt de provincie voortvarend en direct handelend op.
- 54 ● Jagen voor plezier blijft in Zuid-Holland verboden.
- 55
- 56

1 • De ruimte eerlijk (ver)delen

2
3 ***Wat de SP betreft wegen maatschappelijke belangen zwaarder dan die van het***
4 ***grootkapitaal. Een betaalbare en bewoonbare provincie is leidend. Er is in Zuid-***
5 ***Holland weinig tot geen beschikbare ruimte meer over. Elke vierkante meter in onze***
6 ***provincie heeft een of meer bestemmingen. Op zo'n 3.000 vierkante kilometer wonen,***
7 ***reizen, werken, winkelen, leren en ontspannen een kleine 4 miljoen Zuid-Hollanders.***
8 ***Het is dus niet zo gek dat er bij een bestemmingswijziging een heftige strijd kan***
9 ***ontstaan tussen belanghebbenden. Die de nieuwe invulling wel of niet steunen of***
10 ***mogelijk een geheel andere invulling van het gebied zouden willen. Dit ordenen van de***
11 ***ruimte is bij uitstek een taak van onze gemeenten. Het is de taak van de provincie om***
12 ***hierbij als daadkrachtige regisseur op te treden en er voor te zorgen dat de ordening***
13 ***van de ruimte op een rechtvaardige manier verloopt.***

14 15 **Omgevingswet**

16 De omgevingswet is desastreus, de SP probeert de wet dan ook tegen te houden. Tot
17 tenminste halverwege 2023 doet de provincie dit aan de hand van provinciale regels waarin
18 de belangen van inwoners, natuur, landschap en economie worden gewaarborgd. Ook nadat
19 de nieuwe omgevingswet van kracht wordt moet de provincie ervoor zorgen dat de kwaliteit
20 van de ruimte en leefomgeving in Zuid-Holland niet alleen in stand blijft, maar waar mogelijk
21 zelfs toeneemt. Wat de SP betreft zal er in de visie van de provincie weinig veranderen, ook
22 niet na de invoering van de omgevingswet. Ook na 2023 zal een goede kwaliteit van onze
23 natuur en landschap van groot belang zijn voor de gezondheid en het welzijn van onze
24 inwoners.

25 26 **Nieuwe ontwikkelingen**

27 De provincie blijft de ladder van duurzame verstedelijking toepassen op alle nieuwe
28 ontwikkelingen buiten de bestaande verstedelijking, zoals wonen, kantoren,
29 bedrijventerreinen en kassen. Hierbij is het uitgangspunt dat nieuwe ontwikkelingen, zoals
30 nieuwe woon- en werklocaties, zoveel mogelijk binnen de bestaande stads- en dorpsranden
31 plaatsvinden. Hiermee blijven we zuinig op ons schaarse buitengebied. Uiteraard mag deze
32 verdichting van het stedelijk gebied niet betekenen dat hierdoor de leefbaarheid in steden en
33 dorpen achteruit gaat. Lokaal maatwerk, met oog voor speelruimte en binnenstedelijk groen,
34 staat daarbij voorop. Inwoners worden meegenomen in het leveren van dit maatwerk.

35 36 **Natuur en landschap**

37 In en rond kwetsbare gebieden zoals Natura 2000, het Natuur Netwerk Nederland (de
38 voormalige Ecologische Hoofdstructuur EHS), bijzondere landschappen en het Groene Hart
39 laten we geen ontwikkelingen toe die de natuur- en recreatiewaarden in die gebieden schade
40 toebrengen. Een betere openbaar vervoer verbinding tussen de natuur- en
41 recreatiegebieden en onze steden zorgt voor een goede bereikbaarheid van deze gebieden.
42 Door minder auto's in deze gebieden wordt ook de stikstofbelasting verminderd. De
43 versterking van de positie van groen en water in het landschap zorgt niet alleen voor een
44 verbetering van de leefbaarheid, maar komt ook de biodiversiteit ten goede. De randen van
45 steden en dorpen verdienen wat de SP betreft meer aandacht en dienen een geleidelijke en
46 fraaie overgang te vormen tussen bebouwd gebied en het omliggende landschap.

47
48

1 **Gesloten keten**

2 We houden vast aan het verduurzamen van onze landbouw en veeteelt en zetten vanwege
3 de stikstofproblematiek in op een krimp van deze sector. Voor nieuwe intensieve
4 veehouderijen of megastallen is in Zuid-Holland geen plaats. De voortdurende opschaling
5 van onder andere vlees- en melkproductie ten behoeve van het consumentisme achten wij
6 schadelijk voor mens, dier en milieu. De aard en omvang van agrarische bebouwing wordt
7 daarom verkleind tot een omvang die past in het Zuid-Hollands landschap en geen belasting
8 vormt voor onze natuurgebieden. Daarnaast zetten we in op het bevorderen van het sluiten
9 van de keten rond de veehouderijen in Zuid-Holland. Dit kan door het gebruik van lokaal
10 geproduceerde voedingsstoffen en het lokaal verwerken van de meststoffen. Het agrarisch
11 natuurbeheer door boeren, per gebied georganiseerd in collectieven, blijft onder strikte regie
12 van de provincie plaatsvinden. Op plaatsen waar door het beperken van de stikstofdepositie
13 niet langer een agrarische bedrijfsvoering mogelijk is streven we ernaar het beheer van deze
14 gebieden zo veel als mogelijk door deze sector zelf tegen een marktconforme vergoeding te
15 laten uitvoeren.

17 **Maatschappelijk verantwoord grondgebruik**

18 Grondspeculatie in Zuid-Holland moet door de provincie op alle mogelijke fronten worden
19 tegengegaan. Bij provinciale projecten neemt de provincie maatregelen om grondspeculatie
20 te voorkomen. Ook voorkomen we onnodig ruimtegebruik door minimaal dubbel
21 ruimtegebruik te verplichten: geen parkeerplaatsen meer naast het pand en altijd
22 zonnepanelen op het dak. De provincie komt op voor het belang van Zuid-Holland en
23 beschermt haar cultureel erfgoed. Denk hierbij aan aardkundige waarden als rivierduinen,
24 kreekruigen en oeverwallen en landschappelijke elementen als hagen en eendenkooien,
25 maar ook de archeologie die aanwezig is onze bodem. Daarnaast beschermen we onze
26 molens door de molenbiotopen in acht te nemen, zodat deze molens voldoende wind kunnen
27 vangen om te blijven draaien. Het is belangrijk dat agrariërs, natuur- en erfgoedorganisaties
28 en andere beheerders samenwerken bij het beheer van ons waardevolle landschap.

30 **Leegstand**

31 De provincie blijft zich inzetten om de bestaande leegstand te verminderen, onder andere
32 door de leegstaande gebouwen te transformeren naar andere functies. Bij kantoren kan
33 bijvoorbeeld gedacht worden aan woningen. Nieuwe leegstand voorkomen we door
34 nieuwbouw van kantoren en winkels zoveel mogelijk te beperken en vast te houden aan het
35 huidige kantorenbeleid. Nieuwe kantoren kunnen alleen als sprake is van een aangetoonde
36 behoefte en uitsluitend op een beperkt aantal plekken in de buurt van OV-knooppunten. Nog
37 steeds worden de kosten van de leegstand op de samenleving afgewenteld. De SP wil een
38 boete op leegstand. Dit wordt gelijk ingevoerd waar de provincie dit zelf toe kan passen,
39 bijvoorbeeld bij bedrijventerreinen. Op andere locaties zoals winkelcentra, waar de provincie
40 niet direct zeggenschap over heeft, zal zij dit adviseren aan de gemeente.

42 **Glastuinbouw**

43 De glastuinbouwsector is een belangrijke economische sector voor onze provincie. Het is
44 ook een zeer innovatieve sector waar werk wordt gemaakt van verduurzaming en
45 energiebesparing. Toch blijven de problemen rond het gebruik van bestrijdingsmiddelen, het
46 per vliegtuig transporteren van producten en de daaruit voortkomende vervuiling een grote
47 bron van zorg. Dit moet de komende jaren sterk verbeteren en de sector zal verder moeten
48 verduurzamen. Daarnaast kunnen projecten rond aardwarmte en het plaatsen van
49 zonnepanelen op kassen een bijdrage leveren aan de verduurzaming van deze sector.
50 Projecten die dit in de praktijk brengen worden door de provincie ondersteund. Nieuwe
51 glastuinbouwlocaties zijn wat de SP betreft niet nodig: de huidige locaties en plan locaties
52 bieden hier voldoende ruimte voor. We blijven streven naar het opruimen van verouderde
53 kassen en het saneren van oneigenlijk gebruikte kassen. De provincie spreekt gemeenten
54 aan op hun handhavingplicht.

55
56

1 **Water**

2 Door de verandering van het klimaat zal Nederland in de toekomst steeds vaker te maken
3 krijgen met langdurige droogte afgewisseld met perioden van hevige regenval. Hierdoor
4 ontstaat een lastig waterprobleem dat een oplossing verdient. In perioden van droogte is er
5 watertekort en bij hevige regenval zorgt de wateroverlast dat de riolering en afwatering
6 dergelijke hoeveelheden water niet aankunnen. Dit vraagt om een daadkrachtige overheid
7 die er voor zorgt dat Zuid-Holland ook in de toekomst een waterbestendige provincie blijft.
8 Hiervoor is niet alleen een robuust rioleringsstelsel nodig dat opgewassen is tegen grote
9 hoeveelheden water, maar ook een robuuste zoetwater opvang en -opslag, die in tijden van
10 droogte kan worden aangewend. Bij de vervanging of het onderhoud van
11 afwateringssystemen zorgt de provincie ervoor dat deze worden aangepast op het
12 verwerken van extreme hoeveelheden water. Hierbij is het leefbaar houden van de directe
13 leefomgeving van mens en dier leidend. Daarnaast start de provincie een onderzoek naar de
14 wijze waarop grotere hoeveelheden water kunnen worden opgeslagen voor gebruik in droge
15 perioden. Bovendien blijft de provincie zich optimaal inzetten om de doelen gesteld in de
16 Kaderrichtlijn Water, die veel kansen geeft om waterkwaliteit, ecologie en natuur- en
17 recreatiewaarde te verbeteren, tijdig te halen.

18 **Onze voorstellen:**

- 19 ● De SP wil een boete op leegstand. Ook blijft de provincie zich actief inzetten tegen
20 speculatie met grond bij provinciale projecten.
- 21 ● We verplichten minimaal dubbel ruimtegebruik.
- 22 ● We houden vast aan het toepassen van de ladder voor duurzame verstedelijking bij
23 alle nieuwe ontwikkelingen waaronder wonen, kantoren, bedrijventerreinen en
24 kassen.
- 25 ● Bijzondere landschappen, landschapselementen en natuurgebieden worden
26 beschermd tegen ontwikkelingen zoals stikstofbelasting, die een schadelijk effect
27 hebben op deze gebieden.
- 28 ● We beschermen het Groene Hart.
- 29 ● De provincie zorgt ervoor dat waardevolle gebieden in Zuid-Holland, zoals de
30 Gnephoek, het Voorns Duin en het Zaans Rietveld, groen blijven en vrij van wegen
31 en andere bebouwing.
- 32 ● Ontwikkelingen vinden zoveel mogelijk plaats binnen de bestaande bebouwing. Voor
33 kernen en dorpen blijft ruimte voor lokaal maatwerk.
- 34 ● De provincie streeft naar een verbod op bestrijdingsmiddelen die schadelijk zijn voor
35 de biodiversiteit. Zolang dit verbod er nog niet is, wordt het gebruik van deze
36 middelen zo veel als mogelijk beperkt.
- 37 ● Noodzakelijke en onvermijdelijke negatieve gevolgen voor het landschap moeten
38 gecompenseerd worden door verbeteringen in het landschap elders in hetzelfde
39 plangebied.
- 40 ● Er is geen ruimte voor intensieve veehouderij in Zuid-Holland. Geen megastallen in
41 ons landschap.
- 42 ● De provincie houdt de regie bij het agrarisch natuurbeheer, uitgevoerd door de
43 collectieven en blijft deze kritisch volgen.
- 44 ● De provincie ondersteunt agrarische ontwikkelingen die bijdragen aan het sluiten van
45 de keten.
- 46 ● De provincie streeft ernaar om op plaatsen waar, om welke reden dan ook, niet
47 langer een agrarische bedrijfsvoering mogelijk is het beheer van deze gebieden zo
48 veel als mogelijk door deze sector zelf, tegen een marktconforme vergoeding, te laten
49 uitvoeren.
- 50 ● De provincie werkt toe naar een jaarlijkse markt, het liefst op het Malieveld, waarop
51 niet alleen veel streekproducten te zien en te koop zullen zijn, maar ook alle
52 innovaties op het gebied van de verduurzaming van de agrarische sector.
- 53 ● Natuur en andere kwetsbare landschappen worden niet verstoord door andere
54 ruimtelijke ontwikkelingen, zoals hoogbouw, wegen of bijvoorbeeld windturbines.
- 55

- 1 ● In gebieden die door stikstofregels of door bodemdaling niet langer geschikt zijn voor
2 een agrarische functie wordt het beheer van deze gebieden zo veel als mogelijk
3 lokaal uitgevoerd.
- 4 ● De in en onder het landschap aanwezige aardkundige waarden zoals rivierduinen,
5 kreekruigen en oeverwallen blijven we beschermen. We gaan door met het beleid
6 om deze weer meer in het landschap zichtbaar te maken.
- 7 ● Nieuwe kantoren mogen alleen worden gebouwd als sprake is van een aantoonbare
8 behoefte en dan uitsluitend op locaties in de buurt van OV-knooppunten.
- 9 ● De provincie streeft naar verduurzaming van de glastuinbouwsector. Dit doen we
10 door het gebruik van duurzame natuurlijke energiebronnen als aardwarmte of zonne-
11 energie.
- 12 ● De bestemming glastuinbouw in glastuingebieden wordt, met uitzondering van aan de
13 sector gerelateerde bedrijvigheid, strikt gehandhaafd.
- 14 ● Het oneigenlijk gebruik van kassen, zoals bijvoorbeeld als caravanstalling, blijft in
15 strijd met de bestemming. Hier dient door de gemeente op te worden gehandhaafd.
- 16 ● De sector wordt de komende jaren verder verduurzaamd en we verminderen de
17 afhankelijkheid van bestrijdingsmiddelen. Daar waar het gebruik van wettelijk
18 toegestane bestrijdingsmiddelen niet kan worden vermeden, mogen deze stoffen niet
19 in het milieu terecht komen.
- 20 ● De provincie zet alles op alles om de doelen gesteld in de Kaderrichtlijn Water in
21 2027, namelijk dat al ons water schoon en gezond is, te halen.
- 22 ● Het recreatief medegebruik, denk aan fietspaden en ruiterspaden, van dijklichamen
23 wordt bevorderd.
- 24 ● De provincie werkt mee aan een robuuste waterafvoer bij hevige regenval en
25 stimuleert het verlagen van de verhardingsgraad of bebouwingsdichtheid.
- 26 ● Om de waterkwaliteit te verbeteren wordt motorvaart niet overal meer toegestaan.
- 27 ● Bij verziltingsprojecten waarbij weer zout water wordt toelaten in het Deltagebied,
28 bewaken we de zoetwatervoorziening voor de omliggende gemeenten.
- 29 ● De provincie onderzoekt de mogelijkheden in Zuid-Holland naar een vergroting van
30 de capaciteit van de wateropvang ten behoeve van gebruik bij perioden van droogte.
- 31
32
33
34
35
36
37

1 ● **Het cultureel erfgoed behouden**

2
3 *Zuid-Holland is een zeer herkenbare en mooie provincie. Met haar vele verschillende*
4 *landschappen, ruim 200 molens, landgoederen en buitenplaatsen en, niet te vergeten*
5 *haar historische steden heeft Zuid-Holland een cultureel erfgoed dat de moeite waard*
6 *is te beschermen. Het geeft onze provincie een geheel eigen karakter, wat maakt dat*
7 *het in trek is als woongebied. Ook voor toeristen en dagjesmensen heeft Zuid-Holland*
8 *veel te bieden. We zorgen voor toegankelijkheid: onze cultuur is namelijk van en voor*
9 *ons allemaal.*

10 11 **Erfgoedlijnen**

12 In Zuid-Holland zijn zeven erfgoedlijnen opgezet rondom de thema's trekvaarten, de
13 Romeinse Limes, de Waterdriehoek rond de Biesbosch en Kinderdijk, de Atlantikwall, de
14 Oude Hollandse Waterlinie, de Landgoederen en de bedrijvigheid van Goeree-Overflakkee.
15 Het doel van deze erfgoedlijnen is om monumenten met een bepaalde samenhang aan
16 elkaar te koppelen en ze op deze manier aantrekkelijker te maken voor de bezoeker. In deze
17 erfgoedlijnen werkt de provincie samen met gemeenten, organisaties en bedrijven met als
18 doel meer geld beschikbaar te maken voor de monumenten. Door deze aanpak is de
19 bijdrage van andere partijen dan de provincie ruim verdrievoudigd. Met deze erfgoedlijnen
20 gaan we ook de komende vier jaar door.

21 22 **Molens**

23 Bij nieuwe bouwplannen moet de provincie onderzoeken of er geen beeldbepalend erfgoed
24 wordt vernietigd. Hetzelfde geldt voor molens. Molens hebben wind nodig om te kunnen
25 draaien. Hiervoor is de zogenaamde molenbiotoop bedacht, waarbinnen geen nieuwe hoge
26 gebouwen of vegetatie mogen komen. De SP wil dat deze regels worden gehandhaafd zodat
27 onze historische windmolens behouden blijven.

28 29 **Archeologie**

30 De geschiedenis van Zuid-Holland gaat vele millennia terug en dankzij onze zuurstofarme
31 veenweide gebieden blijven archeologische resten goed bewaard. Onze bodem bevat dan
32 ook vele archeologische restanten die veel informatie kunnen geven over onze geschiedenis.
33 Deze vorm van erfgoed is zeer kwetsbaar en moet dan ook optimaal beschermd worden en
34 zo lang mogelijk in de bodem blijven. Dit geldt ook voor het maritiem erfgoed op de bodem
35 van meren en rivieren. Als het dan toch moet worden opgegraven om bijvoorbeeld de aanleg
36 van een weg of woonwijk mogelijk te maken, dan moet de provincie ervoor zorgen dat de
37 vondsten niet alleen maar in het depot belanden, maar dat het opgegraven materiaal zo
38 goed mogelijk beschikbaar komt voor onderzoek en het publiek.

39 40 **Onze voorstellen:**

- 41 ● Naast de erfgoedlijnen stellen we de komende vier jaar opnieuw extra geld
42 beschikbaar voor het opknappen van monumenten buiten de erfgoedlijnen. De
43 monumenten moeten voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk zijn.
- 44 ● De provincie houdt het beleid ten aanzien van de molenbiotopen in stand, met
45 speciale aandacht voor de molens binnen de bebouwde kom. Het Provinciale beleid
46 ten aanzien van molens dient vooral gericht te zijn op het in bedrijf houden van deze
47 molens.
- 48 ● De provincie blijft zeer terughoudend omgaan met het verplaatsen van molens om
49 ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. Bij het opstellen van ruimtelijke plannen
50 moet vanaf het begin met de positie van molens in het landschap rekening worden
51 gehouden.
- 52 ● De provincie blijft geld beschikbaar stellen voor archeologische opgravingen die extra
53 hoge kosten met zich meebrengen.
- 54 ● De provincie blijft de ontwikkelingen met betrekking tot ons onderwatererfgoed scherp
55 in de gaten houden en neemt maatregelen als dit erfgoed wordt bedreigd.
- 56 ● De registratie van het archeologisch erfgoed in het depot zal geoptimaliseerd worden
57 zodat deze beter bruikbaar is voor onderzoek en publiek.

1 • **Het provinciebestuur dichtbij**

2
3 *De provincie hoort er voor de mensen te zijn. Belangen van inwoners moeten centraal*
4 *staan en zij moeten kunnen meebeslissen en meeprofiteren. Of het nu gaat om het*
5 *plaatsen van zonnepanelen op daken, de bouw van een nieuwe woonwijk of het*
6 *aanleggen van een nieuwe weg, de provincie heeft, net als andere overheden, de*
7 *verantwoordelijkheid deze opgaven richting haar inwoners altijd eerlijk en*
8 *betrouwbaar uit te voeren. Daarom willen we bijvoorbeeld lobby publiek zichtbaar en*
9 *transparant maken en ruimte bieden voor participatie en inspraak. De stem van*
10 *inwoners en publieke belangen wegen zwaarder dan individuele bedrijfsbelangen. Dit*
11 *geldt ook voor besluiten die gevolgen hebben voor gemeenten. Wat ons betreft*
12 *gebeurt dit altijd in goed overleg en als goede bestuurlijke partners. Daarom blijft de*
13 *provincie zich de komende jaren richting de gemeenten opstellen als partner, ook als*
14 *het gaat om het uitvoeren van provinciale belangen. Zo zorgen we voor een eerlijk en*
15 *betrouwbaar provinciaal bestuur dichtbij de mensen.*

16 17 **Samenwerking met en toezicht op gemeenten**

18 Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor hun beleid en de uitvoering ervan. De provincie
19 houdt toezicht op het financieel beleid van een gemeente. Om de bestuurlijke
20 verantwoordelijkheid zoveel mogelijk bij de gemeenten te laten bevordert de provincie (o.a.
21 via informatieoverdracht) dat gemeenteraadsleden hun colleges zo goed mogelijk kunnen
22 controleren.

23 24 **Waterschappen**

25 De SP wil de taak van de waterschappen onderbrengen bij de provincie waar deze politieke
26 besluitvorming beter thuishoort en er duidelijke democratische controle kan worden
27 toegepast. Een eerste stap in die richting is wat de SP betreft het afschaffen van de
28 geborgde zetels.

29 30 **Internationaal**

31 De SP staat kritisch tegenover het aangaan van internationale bestuurlijke contacten door de
32 provincie. De relatie met China staat haaks op een pleidooi tegen
33 mensenrechtenschendingen van Rusland in Oekraïne, we zullen deze relatie dan ook
34 beëindigen. De provincie sluit nieuwe internationale betrekkingen met landen die de
35 mensenrechten schenden uit. Bestaande relaties met deze landen worden afgebouwd. In
36 onvermijdelijke contacten met landen, waarvan de situatie met betrekking tot de
37 mensenrechten te wensen over laat, stelt de provincie deze binnen het contact aan de orde.
38 Waar er nieuwe internationale betrekkingen aangegaan worden, doen we dat om andere
39 landen te helpen in plaats van kil meer winst de provincie in te trekken.

40 41 **Provinciale financiën op orde**

42 De SP staat voor een degelijk financieel beleid. Door in bepaalde sectoren zoals het
43 openbaar vervoer en bij de opwekking van duurzame energie de marktwerking buitenspel te
44 zetten kunnen we kosten besparen en deze diensten voor onze inwoners betaalbaar
45 houden. De financiële positie van Zuid-Holland is op dit moment goed, maar het blijft van
46 belang dat voor bepaalde doelen gereserveerde middelen sneller ook daadwerkelijk voor die
47 doelen wordt ingezet en niet op de plank blijven liggen. We blijven terughoudend omgaan
48 met externe inhuur bij de provincie. De totale externe inhuur kosten mogen wat de SP betreft
49 nooit meer zijn dan maximaal 10% van de totale personeelskosten. Door het uitwisselen van
50 ambtenaren zetten wij ons in voor het delen van kennis met andere overheden, zoals
51 gemeenten en ministeries. Op deze wijze kunnen we voor specifieke projecten toch 'kennis'
52 van buiten de eigen organisatie naar binnen halen.

53 54 **Subsidievoorwaarden**

55 Organisaties die werknemers of bestuurders in dienst hebben die meer verdienen dan het
56 salaris van een minister, krijgen geen subsidie meer van de provincie. In de
57 subsidieverordening van de provincie wordt de inkomenseis als bindende voorwaarde

1 opgenomen. Organisaties die zelf optreden als sponsor van bijvoorbeeld evenementen,
2 kunnen geen aanspraak maken op subsidie. In subsidies stellen we daarnaast voorwaarden
3 aan het minimuminkomen van medewerkers en bijvoorbeeld het bestrijden van discriminatie.
4

5 **Provincie geeft het goede voorbeeld**

6 De SP is er voor iedereen. Daarom zetten wij ons in om binnen de organisatie van de
7 provincie zo veel mogelijk arbeidsplaatsen beschikbaar te stellen om ook mensen met een
8 arbeidsbeperking aan zinvol werk te helpen in alle lagen van de organisatie. Dit werk mag
9 niet onder het minimumloon betaald worden. Ook zorgt de provincie voor voldoende
10 stageplaatsen. De provinciale organisatie zou een goede afspiegeling moeten zijn van onze
11 inwoners. De provincie bevordert de diversiteit van de eigen organisatie en het welzijn van
12 haar personeel. In contacten met inwoners bevordert de provincie dat haar uitingen
13 begrijpelijk zijn en dat ook laaggeletterden hier kennis van kunnen nemen en kunnen
14 reageren op bijvoorbeeld provinciale besluiten.
15

16 **Provinciale belastingen: de sterkste schouders de zwaarste lasten**

17 Zolang de motorrijtuigenbelasting bestaat, wil de SP geen verhoging van de opcenten in
18 Zuid-Holland. Wanneer de provincies een 'nieuwe belasting' mogen heffen, moet de insteek
19 bij deze belasting zijn dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen en bedrijven hun
20 eerlijke deel betalen.
21

22 **Onze voorstellen:**

- 23 ● We bevorderen dat gemeenteraadsleden hun controlerende taak richting hun
24 colleges goed kunnen uitvoeren, door tijdig informatie te verstrekken over provinciale
25 besluiten en de provinciale visie op de inrichting van de leefomgeving in relatie tot
26 voorgenomen ontwikkelingen in een gemeente.
- 27 ● De provincie blijft gemeenten, indien gewenst, met kennis en waar mogelijk met
28 middelen ondersteunen. Zo worden voorkomende uitdagingen efficiënt aangepakt.
- 29 ● De provincie blijft waakzaam als het gaat om de democratische legitimiteit van
30 samenwerkingsverbanden tussen gemeenten.
- 31 ● De SP blijft tegen ondemocratische bestuurslagen zoals de Metropoolregio
32 Rotterdam Den Haag (MRDH).
- 33 ● We blijven ons inzetten voor het afschaffen van de ontransparante en
34 ongecontroleerde bestuurslaag bekend als de waterschappen. We werken hier
35 naartoe door allereerst het opheffen van de niet via verkiezingen toegekende zetels,
36 de zogenaamde geborgde zetels.
- 37 ● Internationale contacten worden getoetst op democratie en mensenrechten. Als er na
38 contact hierover geen wens is bij de andere partij tot verbetering zullen wij het contact
39 beëindigen.
- 40 ● Organisaties die werknemers of bestuurders in dienst hebben die meer verdienen
41 dan het salaris van een minister, krijgen geen subsidie van de provincie. Pas als zij
42 dit aanpassen komen zij weer in aanmerking voor subsidie.
- 43 ● Organisaties die zelf optreden als sponsor van bijvoorbeeld evenementen, kunnen
44 geen aanspraak maken op subsidie.
- 45 ● De totale externe inhuur blijft qua kosten maximaal 10% van de totale
46 personeelskosten.
- 47 ● De opcenten worden niet verhoogd.
- 48 ● Als de opcenten worden afgeschaft is de SP voor compensatie via het provinciefonds
- 49 ● Als toch wordt gekozen voor een nieuwe vorm van belasting dan kan dat alleen
50 worden ingevoerd als de lasten hiervan eerlijk en rechtvaardig worden verdeeld.
51 En wat de SP betreft volgens het principe van: "de sterkste schouders dragen de
52 zwaarste lasten" en waarbij bedrijven niet worden ontzien.
- 53 ● De provincie stelt in de eigen organisatie voldoende stageplaatsen en
54 arbeidsplaatsen beschikbaar om mensen met een arbeidsbeperking en studenten
55 aan zinvol werk en bruikbare ervaring te helpen. Werken onder het minimumloon
56 staan we niet toe.
57
58